Čia kasdienybė virsta poezija.
Tai vilties šviesurys kiekvienam.
Financial Times

Kent Haruf

Mūsų sielos naktyje

Vertė
Nijolė Regina Chijenienė,
„Metų vertėjo kėslo"
laureatė

baltos lankos

Kent Haruf

Mūsų sielos naktyje

romanas

Iš anglų kalbos vertė Nijolė Regina Chijenienė

baltos lankos

1

Pagaliau vieną dieną Edė Mur užsuko pas Luisą Votersą. Buvo gegužės vakaras, ką tik po saulės laidos.

Jiedu gyveno gretimuose kvartaluose seniausioje miesto dalyje, toje pačioje Kedrų gatvėje su guobomis, celčiais ir vieninteliu klevu palei šaligatvio kraštą bei žaliomis pievelėmis, besidriekiančiomis dviaukščių namukų link. Dieną buvo šilta, bet dabar, į vakarą, oras atvėso.

Luisas atidarė duris. Ar galėčiau užeiti pasikalbėti? – paklausė ji.

Jiedu susėdo svetainėje. Gal atnešti ko nors atsigerti? Arbatos?

Ne, ačiū. Gali nutikti taip, kad nespėsiu išgerti. Ji apsidairė. Pas tave jauku.

Čia viskas Dianos. Aš nedaug teprisidėjau.

Bet iki šiol jauku. Šimtą metų čia nebuvau.

Ji žvilgtelėjo pro langą į temstantį kiemą, paskui į virtuvę, kurioje virš kriauklės ir stalviršio degė šviesa. Visur švaru ir tvarkinga. Jis žiūrėjo į ją. Ši moteris visada jam buvo graži. Jaunesnės jos plaukai buvo tamsūs, dabar apšarmoję ir trumpai kirpti. Vis dar dailių kūno formų, tik pastambėjusi per liemenį ir šlaunis.

Turbūt negali suprasti, ko aš čia atėjau, vėl prakalbo ji.

Spėju, ne tam, kad pagirtum namus.

Ne. Turiu vieną pasiūlymą.

O!

Taip. Galima taip pavadinti.

Tada klausau.

Ne tuoktis, tarė ji.

Aš to nė nemaniau.

Nors tas dalykas kai kuo panašus į santuoką. Tik nebežinau, ar išdrįsiu pasakyti. Man jau pakinkliai tirta. Ji tyliai nusijuokė. Panašiai juk per vestuves ir būna, ką?

Kas būna?

Pakinkliai tirta.

Visaip pasitaiko.

Na, gerai, imsiu ir pasakysiu.

Sakyk, aš klausau, tarė Luisas.

Kaip tu pažvelgtum į tai, jeigu aš paprašyčiau tavęs retsykiais ateiti pas mane naktį kartu pamiegoti.

Pamiegoti? Ką turi galvoje?

Turiu galvoje, kad mes abu vieniši. Jau per ilgai gyvename vienui vieni. Šitiek metų. Man liūdna. Tau turbūt irgi. Pamaniau, gal ateitum naktį pamiegoti pas mane. Pasikalbėtume.

Jis žiūrėjo į ją išplėtęs akis, žiūrėjo įdėmiai, dabar jau susidomėjęs, bet nepatiklus.

Ko tyli? Atėmiau žadą?

Atrodo, taip.

Aš kalbu ne apie seksą.

Aš ir sakau.

Tikrai ne apie seksą. Man rūpi kitkas. Geismai jau, regis, seniai išblėso. Kalbu apie tai – kaip prastumti naktį. Kad atsigulusi jausčiau šilumą ir turėčiau, su kuo pasišnekučiuoti. Kad gulėtume kartu visą naktį. Naktimis sunkiausia. Tau ne taip?

Taip. Man irgi sunkiausia.

Galiausia vis tiek turiu gerti migdomųjų, skaityti iki išnaktų, o kitą dieną jaučiuosi kaip maišu daužta. Jokios tada iš manęs naudos.

Ir man taip būna.

Bet jeigu kas nors gulėtų prie šono, gal ir užmigčiau. Koks nors malonus žmogus. Čia pat, šalia. Galėčiau naktį tamsoje kalbėtis su juo. Ji patylėjo. Ką manai?

Nežinau. Kada norėtum pradėti?

Kada tik tau patinka. Jeigu, pridūrė, sutinki. Kad ir šią savaitę.

Duok man pagalvoti.

Gerai. Tik, jeigu apsispręsi, norėčiau, kad tą dieną, kai ateisi, prieš tai paskambintum. Tada žinosiu.

Gerai.

Lauksiu skambučio.

O jeigu aš knarksiu?

Knarksi – tai knarksi arba išmoksi neknarkti.

Jis nusijuokė. Tai bent būtų staigmena.

Susiruošusi eiti namo, ji atsistojo ir išėjo lauk, o jis stovėjo ant slenksčio ir žiūrėjo į ją, tą vidutinio ūgio septyniasdešimtmetę moterį baltais plaukais, tolstančią po medžiais, per šviesos dryžius, metamus kampinio gatvės žibinto. Kurių galų, sumurmėjo. Na, bet laikas parodys.

2

Kitą dieną nuėjęs į kirpyklą Pagrindinėje gatvėje Luisas paprašė trumpos ir tvarkingos šukuosenos, panašios į ežiuką, ir, išsiteiravęs kirpėjo, ar tas neskutąs, dar ir nusiskuto. Grįžęs namo paskambino Edei. Norėčiau ateiti nakvoti šiąnakt, jeigu tavo planai nepasikeitė, pasakė.

Ne, nepasikeitė, atsakė ji. Labai smagu.

Vakarienės jis suvalgė tik vieną sumuštinį ir išgėrė stiklinę pieno, mat nenorėjo jos lovoje jaustis apsunkęs ir nerangus, o paskui ilgai prausėsi po karštu dušu, nuodugniai šveitė kūną. Nusidildė kojų ir rankų nagus ir sutemus išėjo pro užpakalines duris, nešinas popieriniu maišeliu, į kurį buvo įsidėjęs pižamą ir dantų šepetėlį. Skersgatvyje buvo tamsu, po kojomis girgždėjo žvyras. Name priešais degė langas ir jis pastebėjo jame moterį, stovinčią prie virtuvės kriauklės, šonu į langą. Priėjęs Edės Mur namus, apsuko garažą bei daržą ir pasibeldė į užpakalines duris. Laukė ilgokai. Skersgatviu prašvytravo automobilio žibintai. Pagrindinėje gatvėje mokiniai supypsėjo vienas kitam dviračių klaksonais. Tą akimirką jam virš galvos užsižiebė priebučio lempelė ir durys atsivėrė.

Ką čia veiki kieme? – paklausė Edė.

Sakau, gal ne taip krisiu į akį.

Man nerūpi. Vis tiek sužinos. Kas nors pamatys. Vaikščiok per priekines duris iš gatvės. Aš jau nebekreipiu dėmesio, ką žmonės sako. Visą gyvenimą apie tai galvojau – gana. Daugiau nežadu. Jeigu ateini iš kitos pusės, vadinasi, mes darome kažką bloga ar negražaus, ko reikia gėdytis.

Bėda ta, kad aš šitame miestelyje ilgus metus mokytojavau. Bet niekis. Kitą kartą ateisiu per priekines. Jeigu kitas kartas bus.

Manai, kad nebus? Vienos nakties romanas?

Nežinau. Gal. Tik be sekso, žinoma. Tiesiog nežinau, kaip viskas klosis.

Nejaugi jau niekuo nebetiki? – paklausė ji.

Kodėl – tavim aš tikiu. Tu patikimas žmogus. Jau supratau. Bet kažin, ar tau prilygsiu.

Apie ką kalbi? Kokiu atžvilgiu?

Drąsa, pasakė jis. Pasiryžimu rizikuoti.

Taip, bet tu jau čia.

Teisybė, aš jau čia.

Tai tada užeik. Negi stirksosim čia kiaurą naktį. Net jei ir neturim ko gėdytis.

Jis nusekė paskui ją per priebutį į virtuvę.

Pirmiausia išgerkim po lašelį, tarė ji.

Nebloga mintis.

Vyną geri?

Kartais.

Bet dažniau alų?

Dažniau.

Kitą kartą nupirksiu alaus. Jeigu kitas kartas bus, pasakė jinai.

Jis nesuprato, ar ji juokauja, ar ne. Jeigu bus, paantrino.

Kokio vyno norėtum – balto ar raudono?

Geriau balto.

Ištraukusi butelį iš šaldytuvo, ji įpylė abiem po pusę taurės ir atsisėdo prie virtuvės stalo. Kas maišelyje? – pasidomėjo.

Pižama.

Vadinasi, bent jau vieną kartą esi pasirengęs tai išbandyti.

Taip. Kaip tik tai ir reiškia.

Jie išgėrė vyną. Įpilti dar?

Turbūt pakaks. Gal aprodytum namus?

Nori apžiūrėti kambarius ir kaip jie išsidėstę?

Man įdomu žinoti, kur esu.

Kad prireikus galėtum tamsoje išsprukti.

Na, ne. Apie tai negalvojau.

Ji atsistojo ir nuvedė jį į svetainę ir valgomąjį. Paskui – laiptais aukštyn, kur buvo trys miegamieji, ir didžiausias iš jų su langais į gatvę buvo jos.

Čia visada buvo mūsų miegamasis, pasakė ji. Džino miegamasis gale, o trečią kambarį naudojome kaip kabinetą.

Koridoriaus gale buvo vonios kambarys, apačioje, prie valgomojo, – dar vienas. Miegamajame stovėjo nestandartinio dydžio dvigulė lova, užtiesta plonu medvilniniu užklotu.

Na, kaip? – paklausė ji.

Nemaniau, kad namas toks didelis. Ir kad tiek daug kambarių.

Mes buvome juo patenkinti. Išgyvenau čia keturiasdešimt ketverius metus.

Kai įsikraustėt, aš jau dveji metai buvau grįžęs į Holtą su Diana.

Kaip seniai visa tai buvo.

3

Einu į vonią, pasakė ji.

Luisas ėmė apžiūrinėti nuotraukas, sustatytas ant tualetinio staliuko ir sukabintas ant sienų. Vestuvės su Karlu ant kažkokios bažnyčios laiptų. Jie abu prie upelio. Šuniukas juodais ir baltais lopais. Luisas šiek tiek pažinojo Karlą. Doras, santūrus vyras, prieš dvidešimt metų dirbęs Holto apygardos gyventojų pasėlių ir kitokios nuosavybės draudėju, dviem kadencijoms buvęs išrinktas miesto meru. Bet artimiau susidurti nebuvo tekę. Dabar jis dėl to džiaugėsi. Čia kabėjo ir jųdviejų sūnaus nuotrauka. Džinas nebuvo panašus nė į vieną iš jų. Aukštas, liesas, labai rimtas vaikinas. Ir dvi dukters vaikystės nuotraukos.

Kai Edė sugrįžo, jis pasakė: gal ir aš pasinaudosiu vonia. Nuėjęs atliko savo reikalus, rūpestingai nusiplovė rankas ir, išsispaudęs šlakelį pastos iš jos tūbelės, išsivalė dantis, paskui nusiavė ir persirengė pižama. Sulankstęs drabužius sudėjo ant batų kampe už durų ir sugrįžo atgal į miegamąjį. Ji su naktiniais marškiniais jau gulėjo lovoje, šalia degė naktinė lempelė, lubų šviestuvas jau užgesintas, langas per porą colių pravertas. Dvelkė vėsus švelnus vėjelis. Jis sustojo prie lovos. Ji atlenkė antklodės kampą.

Nesigulsi?

Svarstau.

Pagaliau įsitaisė savo pusėje, užsitraukė antklodę. Guli, nieko nekalba.

Ką galvoji? – paklausė ji. Toks tylus, kad net baisu.

Kaip visa tai keista. Kaip nauja. Koks jaučiuosi nesavas, lyg nervinčiausi. Nežinau, ką galvoju. Aibę dalykų.

Nepatirtas jausmas, ar ne? – pasakė ji. Bet tas naujumas visai malonus, sakyčiau. O tau?

Ir man.

Ką tu veiki prieš užmigdamas?

Nieko – pasižiūriu vakaro žinias, einu į lovą ir skaitau, kol užmiegu. Bet šiandien nežinau, ar užmigsiu. Pernelyg įsitempęs.

Išjungsiu šviesą, pasakė ji. Bet galime kalbėtis toliau. Ji pasivertė ant šono ir jis pasižiūrėjo į jos nuogus dailius pečius ir šviesoje blizgančius plaukus.

Tuomet kambarį apgaubė tamsa, retinama tik blausių atšvaitų iš gatvės. Jiedu šnekučiavosi apie paprasčiausius dalykus, po truputėlį pažindindamiesi, aptarė smulkius kasdienius miestelio įvykius, senosios ponios Rutos, kaimynės, gyvenančios tarp jųdviejų namų, sveikatą, išsivarčiusias Beržų gatvės šaligatvio plyteles. Paskui nutilo.

Po kurio laiko jis paklausė: dar nemiegi?

Ne.

Tu klausei, ką galvoju. Aš, be kita ko, galvojau: kaip gerai, kad artimai nepažinojau Karlo.

Kodėl?

Nes dabar nesijausčiau čia taip laisvai.

Bet aš Dianą gerai pažinojau.

Po valandos ji jau miegojo tyliai kvėpuodama. Jis vis dar būdravo. Žiūrėjo į ją. Patamsyje įžvelgė jos veidą. Jie nė karto neprisilietė vienas prie kito. Trečią ryto jis atsistojo, nuėjo į tualetą, o grįžęs uždarė langą. Lauke buvo pakilęs vėjas.

Auštant atsikėlė, vonios kambaryje apsirengė ir dar kartą pasižiūrėjo į lovoje gulinčią Edę Mur. Ji irgi jau buvo atsibudusi. Iki pasimatymo, pasakė jis.

Dar pasimatysim?

Taip.

Jis išėjo laukan ir, žingsniuodamas šaligatviu pro kaimynų namus, parėjo namo, išsivirė kavos, pasiskrudino skrebučių su kiaušiniais, paskui porą valandų paplušėjo darže, grįžęs sukirto ankstyvus priešpiečius ir, prigulęs dienos pogulio, dvi valandas miegojo kaip užmuštas.